

40.505.

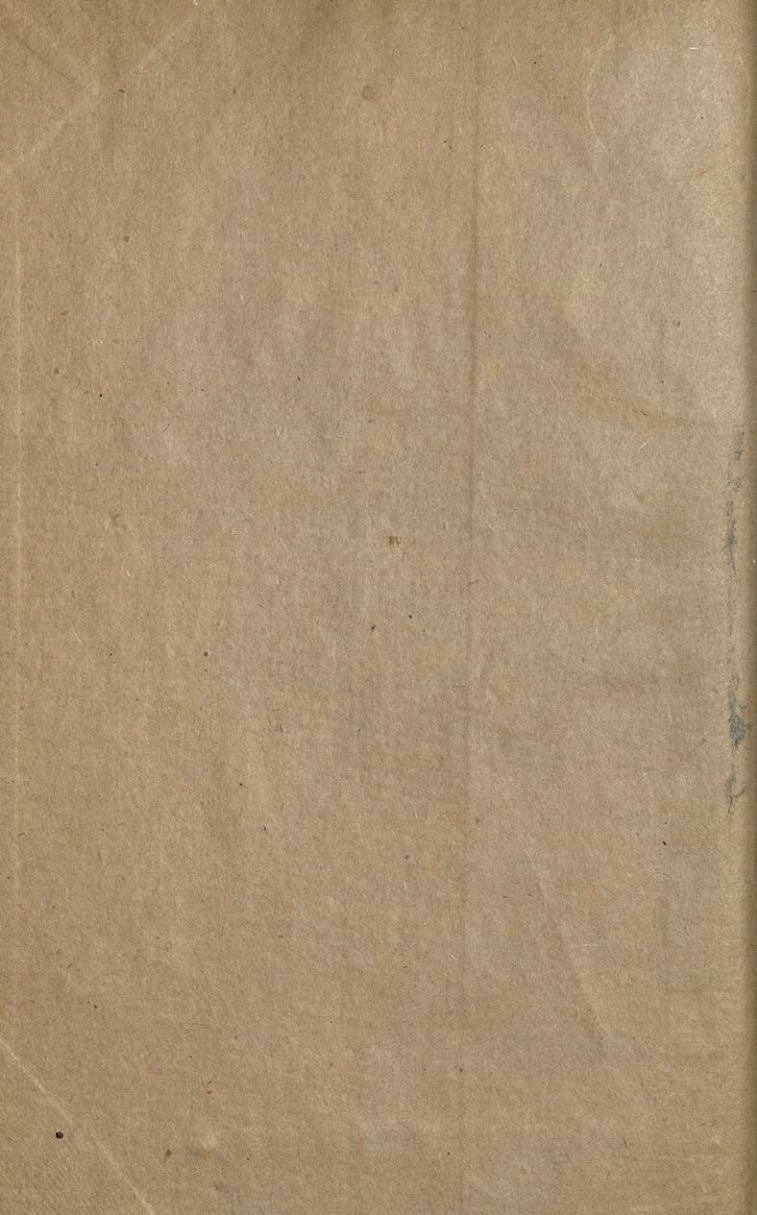
8.67

Kratka povest
(Sloveni, Gajopas o.)

40.505, 2

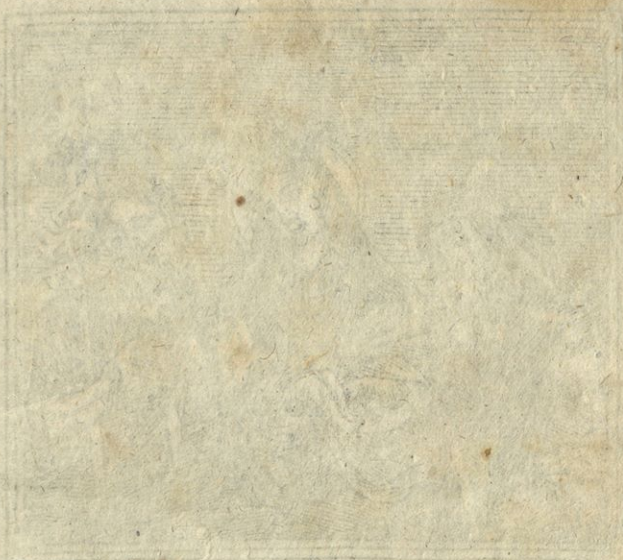
80/br.

[Carsoni, Gaspard]

40.505.

40.505.

WATSON

WATSON
WATSON
WATSON
WATSON
WATSON

PRAVA PODOBA

Blashene, Divize Marije na Sveti Gori nad Gorizo, ktera je po zhudeshih in s-hodih mnogoterih narodov she od leta 1539 jime-nitna postala, in v' letu 1717 s' veliko zhastjo kronana bila.

KRATKA POVEŠT

OD

BOSHIÉ POTI NA SVETI GORI

NAD SOLKANAM BLISU GORIZE

OD

ISSIDANJA, POSNEJSHIGA PODRENJA

IN SUPET PONOVLÉNJA ZERKVE

Is lafhkiga prestavléna

V' VIDMI

1843

NATISNIL DOMINIK BIASUTTI.

RECEIVED

THE STATE OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 18 1883

REPORT

OF THE

W. H. ...

ALBANY

1883

PRINTED BY ...

SAZHETIK

ZERKVE IN KLOSHTRA NA SVETI GORI

NAD GORIZO.

Léta 1539. je pafła revna dekliza, Urfhula Ferligoiniza po imenu, svojo zhédo blisu vafí Gargáro na gori, ktero fo takrat Lahi vodno - Goro (*) Krajnzi pak Shkalnizo imenovali, in je po svoji navadi prav poboshno molila nazhafs prezhiste Divize Marije, kér jè bilo v' Sabotu, kter dan je Materi boshji she od nekdej posebno posvezhen.

Neprevidama se ji perkashe Mati nebeshka (**)
in ji sapové, liudftvu povedati, de naj Nie na gori
zerkev sida in miloft profi.

Pokorna Urfhula gre naglo doli s' gore, se podá
v' Solkan in Gorizo, ter rasloshí, kar ji je blo po-

(*) U' sazhetku gore je en hribzhik, is katirga okolj fhterdeset studenzov svira, to je dalo Laham perloshnost, letò goro Monte dell'Aqua t. j. vodeno-Goro imenovati; Krajnzi fo jo pa rajshí Skalnizo imenovali, savoljo velikih skal, k' so po gori semtertje rastresene.

(**) Ta perkasen se je pergodila qb zhasi, k' se je okrog in okrog nevera kasala, in k' se je posebno neframni uk krivoverskiga Luter Martina rasfhirati pozhel; kader je S. ozbe Paol III. Papefh in Karl V. Zefar od Austrie bil.

rozhéno. Mestna Gosposka, ktere prvi poglavar je takrat Graf Gabriel Ortenburg bil, de bi se v' tak imenitni rézhi ne prenaglila, in v' tak posebni pergodbi sadoſti pomishlivo ravnala je ſklenila, ſe mlade Urſhule tak dolgo ſagotoviti, in jo v' meſtne jezhi hraniti, dokler bi ſe pergodba na tanko prejiſkati in reſniza najti mogla.

Med tem, k' ſo ſe meſtne oblaſtniki persadevali, ſe po tankim oprafhovanju od praviga ſtanja imenovane perkaſne in zele pergodbe preprizhati, ſe je pa pergodilo, de je bla dekliza na gori videna paſiti ſvojo zhedo v' molitvi pruti bogu vſa ſamakena, bres de bi ſe bilo moglo snati, kako de bi bila iſ jezhe vun priſhla, ker jezha ni bila na nobeni ſtrani rasbita, in ſe tud ni moglo ſvediti, de bi jo bili jézhe varhi na tihim iſpuſtiti. Dvakrat je bla v' jezho naſaj poſtavlena, pa tudi dvahrat je bila, kot pervikrat, prezhudno oſlobodéna.

In kakor je lahko verovati, de ſo deklizo, potem k' je pervikrat úſhlá, potlej ſkerbnejſhi varovali, in ſhe bolj ſkerho po drugimu pobegnenju, je bilo vender vſe ſabſtonj. Sato ſo bli po temn trojnimu zhudo, in ſkusi ſpoſnano krepoſt in angelſko

poboshnost deklize, in verh tega tud skus druge okolshine, ki so se po tankimu sprashovanju odkrile, ljudje permorani verovati, de je perkasen od nebes, in povelje na deklizo od samiga boga in Marije priti moglo.

Savoljo tega ja bil ozhiten obhod napovedan. Duhovshina, deshelfhki oblafsniki, shlahтна gospoda, meshzhani in sploh ludstvo, vsi so se podali par sa param na goro. Tam je bla, ker je zhudo liudstva is blishnih sosesh in dalnih krajov vkup perderlo, kolikor se je v' naglosti moglo, ena kapeliza postavlena, de bi v' nje poboshni ljudje mogli svojo preferzhno poboshnost do divize Marije opraviti, ktera si je po svoj dobroti ta krai sbrala, in v' njemu saklad svojih milosti tajistim odperla, kteri bi se na temu kraju k' nje vtekli.

Med tem se je pa she dosti denarjev od vsih strani nabralo, podelenih od poboshnih Krisljanov is' namena, de bi se lepa in velika zerkev issidala. Tode kdo bi se bil kdaj domislil tako lepo in velizhansho hisho boshjo sidati na tako visoki in ster-mi gori? Taka posebna in splohna unema ni mogla priti is kakorshniga bres pametniga nagnenja, te-

muzli in edino od Vfigomagozhniga na proshnje presvete Divize, ktera dostikrat po zhudeshih ljudstvo k' febi klizhe, ktero je safhlo in se v' poredne posvetne navade vtopilo. I gotovo se je moglo kaj prav posebniga pergoditi, kar je ljudi tako mozhno genilo, de so takshne obilne darove, ravn ko bi sa stavo fhlo, delili, de se je mogla leta velika in prostorna zerkev v' kratkimu zhasu postaviti. (*)

Sdaj se je pa spet nekej imenitniga pergodilo. Delovzi so kaminje raskopavali, de bi mesto sa zerkev sravnali, kar ti je nehdo s' kopazhem na kamen vdril, kter se ni vdal in raspoknil, ampak le tamo toliko stresil, de se je perst, k' ga je do sdaj sakrivala okolj in okolj odrushila, in glei, lepi, gladik kamen na shtir vogle se je pokasal, in kar zhudo poviksha, je bilo vanj s' lepim zherkami sapisano ali isresano angelsko posdravljenje: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum*, to je: *Zhesfhenasi Marija, gnade milosti polna, gospod je s' teboj.*

(*) Marija se je perkasala leta 1539. kapeliza je bla ravn tisti let postavlena, velizhanska zerkev pak skonzhana v' letu 1544. in 12 dan Kosaperfka posvezhena od zhestitiga Gospoda Egidia Falcella Kaorlestkiga Shkofa in General - Vikarja Kardinala Marka Grimani Patriarka v' Benedkih, v' desetimu letu rimskiga Papesha Pavla III.

Tudi so se posnale lepe v' kamenvitfnene podope, ktere posebne perdevke Marije pomenijo, postavim golobzhki, ki kashejo mir, kterga' nam Ona delí, krone, ktere jo osnanujejo kralizo in Gospò vsih stvarí, nebesških in posemelskih, svesdize, k' pomenijo, de nam je Marija svetla svesda in svešta vladálniza na morji nashiga nevarnost' polniga shivlenja. Je she ta kamen od poboshnih ljudi kakshniga poprejšhniga stoletja tam pushén bil, ali je pa posebni dar Nebes sa bolj uterditi svojo delo (*) mi nozhmo tukej rasfoditi, temuzh raji s' vsem sposhtevanjem skrivne namene boshje previdnosti moliti. Letá kamen je bil, v' zerkvi, kader se je is poder-tije perviga tempelna spet vsdignila, sa altarjem Svete Ane postavljen k' pozhaštenju ljudstva, in se danashniga dne blisu Oltarja S. Joshefa snajde, de ga lahko vsak vidi, kter na goro pride, in sheli s' svojimj ozhmi prejškovati in se preprizhati od te retnize.

(*) Se pak ne najde nobeno pisanje, nobeno snaminje, nobena podertija, od koder bi se moglo spoznati, de je na tem kraju nekda j kakova zerkav ali kapeliza stala, od ktere bi bil mogel tak kamen tangor priti.

Potem kje bla tako imenitna stvar najdena, so s' tolk vezhi unemo zerkev dalej sidali, in tud frezhno skonzhali pod oskerbnoftio Grafa Ulrika Atemsa, sinú Friderika, kateri je takrat namenstni krefiyni poglavar v' Gorizi bil, ter njega so takrat imenitni gorifki stonovi vladavza in oskerbnika zeliga opravila svolili.

U' létu 1566. k' she klofhter ni bil do Konza issidan (*) so Njih Zefarska Visokost, vishi-vojvoda Karl od Austrie prvi poglavar te deshelje, Krefiynimu Oblastniku od Gradifhke in namestniku Gorifhke Grafije povelje dodelili, de se more prezej s' vfm pravizami, posebnim pervolenjami in s' vfm, kar sraven flifhi, zerkev in kraj dati v' posestev in oskerblenje majshim bratam reda S. Franzifhka (**)

(*) Klofher, kter je, kolkor ga je pruti Salkanu oberneniga, she v' létu 1569. stal, je bil pod Guardjanam P. Marian is Bosnie skonzhani, ker se je pa leta 1712. skorej poderl, je pozhel P. Guardjan Romuald Siter s' pomozhjo obilnih darov na novi, bolj terlni klofhter sidati, kterga je tud k' splohnimu sezhušenju frezhno dokonzhel.

(**) Tako povelje je na prvo podelil govozezhe Muiham S. Franzifhka is Hrovafhke-Bosniafhe Provinzije, posejshni pak bratam ojftrajshiga Spolnovnja Hrovafhke-Krajufhe Provinzije S. Krishna, Kader je Pius V. Rimfhi Papesu, in P. Ludovik de Puteo General-Minister bil.

se sastopi s' pervolenjam Apostolskiga Sedesha, 5. dan maliga-travna. Per vsim tem pak se ni mogla pisana odsodba proprej dobiti, kot 25. dan Svizhana 1574.

Rézhi se pak more, de je bila she pred tem zhasam poboshnost Krisijanov do tega boshjiga kraja velika, in de so se is-hodi ljudi vsak dan mnoshili, ter ne samó prebivavzi blishnih vasí in felov ampak tud Krajnzi, Shtejerzi in Koroshzi so dohajali v' mnoshnih prozesjah prav poboshno v' to S. Zerkv k' Materi boshji, ali kako milost profit, ali pak is obljuje se sahvalit sa prijete dobrote; ravn takó so sturili tud Istrianzi, Dalmatinzi in Benezhani, posebno tud Furlani, takó kateri po hribihkakor kateri v' lepih dolinah prebivajo. Takó se je torej lahko in kmalo poprejšno ime posabilo, ter so vsi sploh pozheli, leta hrib *Sveto Goro* imenovati, po katerim imenu tud she dandanashni po sveti flovi. Ta flava, ktera se je okolj in okolj rasshirla, je genila Kardinala Marka Grimani Portuanskiga Shhofa in Patriarka od Akvileje, de je léta 1544. nek presdragi dar na S. Goro poslal, namrezheo lepó malano, podopo prezhiste Divize Marije, ko svojiga

boshjiga Sinka v' narozhju dershi, in na svoji desni strani S. Joakima (k' je bil Marijni ozhe) in na lévi S. Janesa Kerstnika ima. To je tista imenitna podoba, ktera je od tajstiga léta noter do sdaj v' velkimu Altarju k' opzhinskimu pozhastanju postavljena (*).

Menihi reda S. Franziskha tamgor poklizani, de bi klofther v' posestev vseli in duhovno slushbo opravljali, kakor smo proprej sfishali, de njim je blo vse to od Vishi-Vojvoda Karla darovano; so bli posnejshi od vsake teshe in shtibre oslobodéni po milosti Vishi-Vojvoda Ferdinanda III. kter je sa Karlam v' poglavarstvo stopil, kakor se bere v, njegovimu pismu, sturjenimu v' Grádizu 31. Profenza v' létu 1609. Tut je on posnej, kader je Zesar postal, vse kar je bil Karl daroval, in kar je on sam podelil, koker Zesar poterdil, kakor je bilo v, Sboru, kter je spet v' Grádizu léta 1652. 31. Velkiga serpana poklizan bil, skleneno.

(*) Do léta 1544. je bla v' Altarju ena' druga podoba Marije, is lesa lepò sdelana; ktero je she viditi v' Franziskanerskim klofstru na Kastanjavizzi blisu Gorize.

Raon tako je tud Zesar Leopold I. vse to poterdil 12. dan Grudna 1672. in je kot Ferdinand vſim shugal, kateri bi se podvupali, ta ſveti kraj draſhiti ali poſhkodovati, ter je tudi Romarjam ſa gotovo obljubil de bodo dobro ſprejeti in od ſtrane menihov, kateri tamgor prebivajo, dobro poſtrésheni. Ravn tako je tud Karl VI. odlozhil 20. dan liſtovo-gnoja 1732.

Nizh majnſhi ni bla persadeva Rimſkih Papeſhov povikſhati zhaſt in imenitnoſt tega boſhjiga pota, in vneti verne Kriſtjane, leto zerkev pogoftim objiſkovati, ktera je možhno obogatéla s' duhovnim ſakladami, kateri poboshne duſhe ofrezhujejo in ſo ſraven tud ljudem krepki nagibi, ne ſamó ſe varovati greha, ampak tud vſakiga nagnenja k' grehu. Takó ſo S. Ozha rimſki Papeſh Pavel V. tega ime-na, bratóvſhini, ktera ſe je bla pod ſavetjam ali varſtvam Divize Marije pozhela, velik' odpuſtikov podelili v' Buli *Cum sicut accepimus* t. j. Ter, kakor ſmo ſvedili i. t. d. Klemen XII. ſo vſim tiſtim, kateri bodo en dan v' letu to boſhjo zerkev objiſkali, pod navadnim pegojam popolnoma odpuſtik dodelili. In potem k' ſo Benedikt XIII. léta 1726.

dopustili de smeji biti v' vsaki zerkvi Menihov S. Frazifhka en Oltar privilegiran, to je f' posebnim milostim in odpustikam darovan, je Patriark is Aquileje Dionis Delfino odlozil, de imajo taki odpustiki na S. Gori sa velki-Oltar veljati in fzer sa vedne zhase v' pomozh vbogih duh v' Vizah 10. dan velkiga Serpana 1721.

Unim pa, ko bi objiskali saporedama sedem v' to odlozhenih oltarjev leté zerkve, so podelili ravn tisti Papesh vse in posebne odpustike kterim tisti deleshni postanejo, kteri objifhejo sedem oltarjev zerkve S. Petra v' Rimu, samó de bi to sturili ob enimu tistih dveh dni, ktere je le sam Shkof do nekej zhafa imel pravizo odlozhiti; in v' taki namen so zhestitlivi Patriark is Aquileje odlozhili drugo nedeljo vsakiga mesca. Oltarji pak so bili s' milostim in odpustikami obdarovani od Rimskih Papeshov Sista V. in Pavla V. (*)

(*) Takrat je bilo dvanajst Oltarjev v' zerkvi. Pervi ali Veliki-Oltar je bil Materi boshji posvezhen; drugi na ftran S. Evangelja S. Mihelu Vifhim-Angelu in edini, k' se je bil pred podertijo ohranil; tretji je bil presveti Trojizi posvezhen; zheterti je bil od bratovshine Divize Marije; peti je bil S. Ane Oltar, sad se je snajdel flovezhi kamen, kterga smo prej v' misel useli; shefti je bil S. Joshefa; sedem

Posebno je tud zhaft tega boshjiva pota in zerkve povikšana bla, hader je bla podoba Marije, kje v' velkim - Altarju, kronana. To se je namrezh s' vsm prasnizhenim prepravami obhajalo, lepi s' roshami in selenim zvetjam opleteni loki so bili postavljeni, s' topim ali kanonami so strelali, in lepe musike glaf se je po zerkvi rasglafoval. To se je sgodilo 6. dan roshniga zveta v' letu 1717. Tako slavno okronanje Matere boshje je bilo po unim na Terfati pervo v' zelimu nemshkimu Zesarstvu.

So pisali torej na Kapitel to je duhovske poglavarje Rimske zerkve 22. dan roshniga-zveta leta 1715. Od ondod so kmalu Akvilejskimu Patriarku odpisali in mu naloshili, de naj njim od vsiga, kar so Franziskanerji, varhi in oskerbniki zerkve, spoznali in govorili, verjetne in saneflive pisma poshle, sa poterditi pozhetik starost in shtevilo zhudeshat. Take saneflive pisma so bile narejene, v' Rim poslane, in od Vatikanskiga Kapitelna sprejete. Od tega je blo skleneno, de ni samó dopusheno, ampak de

S. Franziska Serafinskiga; osmi S. Antona Patevinskiga; deveti S. Petra Alkantara; deseti S. Janesa Nepomuzena; enajsti S. Notburge in sadni S. Petra Regalata. Ti Oltarji so bli vezhdelj blagoflovieni od Tersharfskiga Shkofa Ferdinanda Gurizzutti.

se more velizhansko kronanje sdajzi pozheti. Torej je blo to zhaftipolno opravilo po zelim Austrianiskim zefarstvo napovedano. Poboshno delo kronanja Marije je opravil visokezhasti vredni Shkof Marotti, od kapitelna S. Petra v' Vatikanu v' to odlozhen, in tud od Papeshovga Nunzia uli Poslanika na Duneju per Zefarju Karlu VI. svolen. Imenovan Kapitel v' Rimu je od Grafa Aleksandra Sforza v' Milani obilno jerbshiao dobil s' dolshnostjo, vse Krone preskerbeti sa tiste podope Matere boshje na boshjih potih, per katireh bi se narbolj slovezhi zhudeshi sgodili, in bi jem bilo tako kronanje odlózheno. Shkofu so per tem opravilo na strani stali; Opat Fattori, Tomash Gorzer Profht is Seneblina in fajmoshter is Visentinskiga sela, obedva s' fhkófavo kapo; verh tih vse duhovshstvo in menihi vsih redov, bratvshine, plemenitost, soldashina, meshzhani in ljudstva bres shtevila. Smed Gosposke so imenovani Graf Janes Joshef Wildenstein, Gorishke Krešije poglavar, Leopold Adam Graf Strasoldo mestni namestnik, in Franz Anton Graf Lantieri. K' tem prasnizhnim opravilu je bil lepi prostorni Kraj v' Gorizi k' te Travnik imenuje, svolen; satorej je

she dandanafhni tamu viditi lepi kamen f' podobo
 Marije, kakor je na S. Gori, kateri kamen je od
 fpredej poslopja Grafa Hieronima Turn, takratniga
 vojvoda deshelve, usidan. Tud je bil v' ta namen
 velik in prostorn fhotor postavljen in olepfhan po
 podobi tempelna ftariga Sakona, potlej je bilo lepo
 pristolje napravleno, kamor je bla s' veliko zhasfjo
 prenesfena in postavlena podoba Matere boshje, in
 potlej je s' navadnim fhgami, med ftrelanjam, ve-
 felim vpitjam in poboshnim folsam, ktere so brunni
 Kristjani tozhili, Mat boshja s' slato Krono okro-
 nana bla, in raven takó nje boshje dete s' eno
 drugo Krono. Obedve krone so ble s' biferim ali
 shlahtnim kamnam nadjane, ktere je gospa in Grafna
 Ana Katerina Selenburg is Lublane doravala. In
 potem k' je S. Podoba nekaj zhasa k' pozhasfjenju
 postavlena bla, pervizh v' velki-zerkvi, potlej v'
 zerkvi per Nunah S. Urshule, in sadnizh per Nunah
 S. Clare, ker so te brunne divize takó shelele, je
 bla kronana podoba she tifti vezher s' enako zhasfjo
 v' Solkan prenesfena in v' zerkev Ospizja (*) ali

(*) Leta 1590. 1. dan Velkiga Serpana je bil po dopushenju
 Zofarja Ferdinanda II. Hospizi ali en mali klofherzhik ifsidan, v' katerim

maliga kloftra ravn tiftih. Menihov kot na S. Gori, od tam je bla drugo jutro s' veliko zhaftjo v' prozefji na S. Goro nefena, in fkosí ofem dni na vífokímu priftolju ífpoftavlena in s' mnogoterim poboshnim opravílam pozhaftena. V' letih ofem dneh je bil takó obilni f-hod romarjov, de fe je fto, trí in tridefet taufhent fvetih hoftji potrebovalo per Suetímu Obhajílo.

Rímífi Papefh Benedíkt XIV. pa ko njím je bílo léta 1748. od zhudeshov te Kronaue Maríje porozheno po Guardjanu P. Gafpari Pafconi v' ímeni zele hrovafhko-Krajnífke Provinzje reda S. Franzífhka, in ravn takó v' ímeni meftníga takó pofvetníga ko klofhterskíga duhovfhtva in zele Grafíje, fo dovolíli íno íapovedali, de fe íma ía naprej boshja fíofhba, Mafha in Prasník od ímenovaníga Kronanjá obhajati od menihov zele provinzje S. Krííha; in ío tud potlej na Patriarkovo proíhanjó, 20. dan Kímovza 1749. to povelje rástegníli na zelo fíhíroko Akvílejífho Shkofíjo; in íhe ídaj íe

fo bratjí ís S. Gore vezhkrat prenozhíli in lépo poftréfheni bíli. Vert in en lépi vínograd je bíl daroval Graf Rajmúnd Turn. To darovanje je blo v' Kímí: íe íe léta 1630. 8. dan malíga Serpana.

obhaja ta prasniki pod imenam. *Perkasanja in Kronanja prezhiste Divize Marije na S. Gori*; vsak lejt tretjo nedelo po binkushtih.

Zhe si je Diviza Marija svolila, na te gori milost proshena biti; zhe je ona perpravljena, nam kot dobrotliva mat tajisteh she smiram podeliti; zhe se je savolj zhudeshov ta boshji kraj zhaftiti pozhel; zhe je zhes malo menj ko tri sto lét toliko brumnih ljudi koker po samim, tako tud v' zelih prozesjah tamgor perhajalo, zhe so dobrotlivi ljudje od vsih strani tako obilne darove v' polepsanje tega S. Kraja poshilali, tok se bo pa tud moglo rezhi, de je bla smiram in je tud she sdaj Diviza Marija obilna v' podelenju dujhnih in telesnih dobrot, ktere so poboshni ljudje vezhkrat na prezhudno visho v' tem S. Kraju sadobili. In ako ravno bi jest mogel takovih zhudeshov velik in prav flovezhkih imenovati, jih opustim, de ne bom predolgi v' mojim popisu; ter se mi tud nepotrebno sdi dokasovati, de je Marija v' resnizi velik milost svojim poboshnim flushabnikom podelila, kteri so na ta boshji kraj, kterga ona posebno ljubi, s' sgrevanim ferzam pertekli; ker ja tud okolj leshezhe mesta in sela

in zele ljudstva is mnogo terih flkofij, ktere so notrajne sidove tega boshjiga tempelna s' obljubnim-tabelzami fkorej do verha sakrili, leto sadofti sprizhujejo; takó de, ko bi kdo to tajiti hotel, bi on drugi in vezhi zhudesh dopustiti mogel, namrezh, kako bi blo mogozhe verh takó fterme in fkorej nizh obdelane gore takó lepo in prostorno zerkev, k' je gotovo od visoke zene bla, issidati; to bi bil zhudesh vsih zhudeshov Rasfutje in satrenje zerkve in klofhtra.

Nesapopadlive pa so sodbe boshje. Letà lepa zerkev, kje bla nekdej s' breskonzhno vnemo issidana in k' splohnimu sadovolju posvezhena, je bla pa po spremenlivosti zhàfa v' letu 1786. rafsuta in boshja pot saterta. Poboshni menihi, varhi zerkve, kteri so do takrat boshjo flushbo ofkerbeli, so mogli, se sna s' tolsami v' ozheh njih klofhter in zerkev sapustiti, in se v' Gorizo v' en drugi klofhter preseliti, v' kterimu so poprej Konventuali prebivali. Marijna podoba pak je bila is S. Gore v' Salkan v' farno zerkev preneshena. Hitro in poprej, ko bi bil kdo mislil, je bil klofhter rasfut in podert, hifha, v' kteri so romarji prenozhevali, je bla rasdjana, in tud

zerkvi je bla streha odvseta. Zelo veliko osidje lepe zerkve, ktero je nekdej petkrat sto taushent goldinarjev velalo, je blo sdaj sa taushent in pet sto goldinarjev prodano. Poglavitni zerkveni sidovi pa vender niso bili poderti, ampak so zéli ostali, ravno ko bi bli hotli sprejeti poboshnih dušh sdihovalje, k' je blo v' njih šturjeno; sakaj lépo v' resnizi je blo viditi, koliko ljudi, defravn je bla zerkev napol poderta; je she smiram na S. Goro dohajalo, tamu molit in mozhit s' folsami sapušbéne podertije.

Ponovljenje Zerkve na fueti Gori.

Poboshni Gorishki meshzhani pa pod napelvanjem imenitniga Gospoda Grafa Turna, kter je tistokrat Vladitel al Governér Gorishke in Gradishkine Grofije bil, kak hitro jim je shar upanja safjal, Podobo matere boshje spet na poprejshni kraj nasaj postaviti, in boshjo pot na S. Gori vnovizh odpreti in takó brumnim dušham poverniti S. Saklado, po kteri so vsi narodi s' gorezhim sheljami hrepeneli; so se berso f' prošivnim listam na ranziga Franziška I. ozheta nashiga milostliviga sedajnega Zesarja obernili. Svetli Zesar, katerga poboshnost je

bila she sama od sebe nagnena, vse kar h' koristu S. Vere flushi, pomnoshiti, so proshnje mestniga ravnitelja ali Burgermojstra, mestnih fajmoshtrov, druge duhovshine in vezh drugih fofesk, potem k' so tudi sasnali, kar je poboshni Gorishki Shkof odkrito in rasumno okolj te proshnje porozhil, usli-fhali in v' leté splohne shelje pervolili.

Vsi bres raslozhka so neskonzhno veselje obzhu-tili in tudi s' tem pokasali, k' so vse naglo oskerbeli kar je blo v' ponovljenje zerkve potrebno. Komej namrezh je bilo mestni gosposki ali Magistratu zefarsko pervolenje od 14. ga Sufhza 1793. k' snanju perfhlo in je bilo naj pervo treba misliti, pametniga ravnitelja ali Direktorja te boshje zerkve na S. Gori svoliti, so visoke zhastí vredni Shkof zhestitiga Gos-poda Joshefa Aloisa Gironkoli, k' so njegovo poboshnost in vrednost dobro posnali, Namest-ravnitelja ali Vize-direktora v' duhovskih opravilih sa smiram svolili, perdershavfni Samilebi in svojim nastopnikam Vishi-ravnitvo lete zerkve. Posnejshi ga je tud mestna Gosposka Ravnitelja v' zhafnih rezheh sa smiram svolila. Pervi dan velziga-travna se je po-pravljanje in ponovljenje pozhélo in drugi dan ki-

movza ravn tistiga léta je bil she tempelj toliko ozhédén, de so mogli Podopó Marije vanj prenesti. Nad tako hitrosjjo se bo mogel vsak savseti, kter premisli, kako sterma in sapufhena je gora, na kateri je zerkev issidana in kako teshko se tjegor kaj prenasfa. (*)

Tako je s' boshjo pomozhjo in na proshne prezhiste Divize, brumnih ljudi persadevanje teknilo, zhestita podoba nebeshke kraljize je bla zhes sedem léjt in ofem meszov spet na soj poprejshni kraj prenesfena in v' velki-Altar postavlena, sdaj ona tamu kraluje dobrotliva ko pervo; kakor je nasneno s' napisam v' kamni, kter je nad velkim vratam usidan, kér se berejo besede S. Pisma V. buk. Mojs. postav. X. V. 10; *Ego autem steti in Monte, sicut prius.*

(*) Nafnih dni ni vezh tako teshko na S. Goro hoditi, ali potrebne rezhi tjegor prenasfati, ker sedajni ravnitel Gospod Pavel Cellotti je pufstil lepo zefsto od Salkana. noter do zerkve napraviti, de se more lahko s' vosam in tud v' kozhiji tjegor pelati. Tudi polepsfhanje zerkve je sdajnimu Direktoru perpifati, hter she zhes 30. lejt sa zerkev po ozhetovo skerbi.

Na pervo je bil sdaj vnovizh Oltar (*) S. Mi-
hela blagosloven. Zerkveno flushbo je opravil zhafti
vredni Gospod Krishman, Shkofovi namefsnik ali
General-Vikar. Zerkev pak je bla od zhafti-vred-
niga Gospoda Franzifhka Flegger kozarja in velke-
zerkve fajmoshtra na pervo blagoslovena: posnejshi
pak od visoke zhafti vredniga Gospoda Franzifhka
Inzaghi, Gorifhkiga Shkofa in Grafa f. Rimfkgiga
Zefarftva, posvezhena, 20. velkiga-Travna v' letu
1798.

Kje enkrat zerkev v' hitrofti popravlena bla,
se je na fhkofovo povelje Gospot Joshef Gironkoli,
v' Nameft-ravnitelja odlozhen, 28. Kimouza 1795.
v' Salkan podal, in je fhe tifti vezher od Salkan-
fkgiga fajmoshtra okolj péte ure, tamo fpravleno
Podobo Marije fprejel, ter jo je mislil ob ti kafni
uri natihama prenefti, de bi se kaj napzhniga na

(*) Dandanafhni se zhvetere oltarjev v' zerkvi snajde. Lepi velki
Oltar is sbraniga marmorja, je dar Grafa Antona Kafsisa Faraona, Graf
Raimund Turo ga je s' fojimi duafji postaviti puftil. Lepi tabercakel
v' oltarju je bil od Gospe Mariane Filipuzi darovan. Oltar S. Joshefa
je dar Krefivnih Suetvazov. Oltar S. Ane je bil od Grafa Janesa Ko-
ronini darovan. Zheterti Oltar t. j. S. Mihela se je bil pred podertijo
ohramil. Marmorjevo prishnizo pak je bil Gospod Leopold Baron Me-
dina oopraviti puftil.

potu ne pergodilo; jo je torej lepo ogernil, v' roke prijel, in takò pruti méstu pelan bil. Pa sabstojn je blo vse to sakrivanje, ker poboshniga ljudtva ni takó lehka premotiti. Kmalo je blo zhuda ljudstva, od poboshnosti pruti Marii vnetiga skupej perderlo. Meshzhani so s' gorezhim svezhami in baklami napravut perfbli, kmalo so se tud sgonovi po vsih zerkvah oglasili, in she per belimu dnevi so ble zeste in ulize lepó osvetlene noter do velke-zerkve, v' ktero je bla S. Podoba pernefhena, in v' velik-Oltar postavlena. Ni ti blo drusiga slifhati, kot slavno prepevanje Litanij in poboshna molitev S. Roshenkranza, tako de ni blo mogozhe poprej zerkve sapreti, ko po enajsti uri na vezher.

Prihodno jutro, k' se je sbiral she ljudi ponovilo in zhuda pomnoshilo ker je bil ravn prasník S. Mihela in sraven tud Nedelja, te je prezej po konzhani peti-mafhi prozesja pruti S. Gori pozhela. Sami visok zhestiti Shkof, korarji, fajmoshtri, in vse drugo posvetno in menishko duhovstvo so bili sraven. Smed obilniga shtevila ljudi, kateri so se v' obhodu snefhli, se je posebno sto in she zhes deklizhov raslozhilo, ktere so, vse v' belim oblazhili in s' muo-

gotero farbanim svezhami v' rokah, saporedama poboshne pesne prepevale, ktere so ble k' temu prasniku sloshene. Med drugim so se tud odlozhili vishi-poglavar gorishke grafije, vezh imenitnih gospodov in pervih meshzhanov, kteri so s' duham prave poboshnosti na zhaft Marije teshavno pot na to visoko in sterme goro sturili. Prozesja je bla sfer savoljo silno velike mnoshize in savolj desha, k' se je neprevidama usul, v' Salkani nekolko sadershana; pa kmalo se je spet sklenila in toliko pomnoshila, de je ravn tako obilna, koker se je v' Gorizi pozhela, tud na S. Goro perfhla. Tamgor je bla na pervo Podoba spet v' velki-Oltar postavlena, potlej je bla lashka pridiga, peta masha in potlej krajnska pridiga. Obedve pridige so Gospot General-Vikar dershali.

Tud se more vsak, kter na S. Goro pride, sazhuditi, kako de se je moglo toliko sidati ob zhasih splohne revshine in nadlog, ktere so ravn takrat desheljo sadele; kader je v' vsih rezheh dragina bla; kader je toliko domaznih vo,shakov in tako pogostim skos desheljo fhlo, kterim se je mogel shivesh dajati, kader so se zlo sovrasniki tih krajev povlastiti jiskali; ter zerkev s' kloshtram in drugim

pohištvam je gotovo isto tavshent goldinarjev košhtala. Sami mili darovi, ki so bli od dobrotnikov v' popravo zerkve skupej slosheni, so se na 26,788 goldinerjev potekli.

Ja lahko verovati, de je letá imenitna boshja pot she od nekdej od Rimskih Papeshov f' posebnim milostim obdarovana bla, koker smo do sdaj vidili; todej posebne milosti ktere jo dandanashni povikshujejo, niso nizh majnshi, ampak sa pravo rezhi, she vezhi, ko nekdej. Take milosti in odpuštiki so bili od Ss. Ozhov Papeshov Pia VI. in Pia VII. k' so blasheniga spomina, podeleni.

To je, kar se mi je spomina vredno sdelo v' mojimu kratkimu popisu. Sdaj drusiga ni treba ko de se k' vam obarnem, poboshni Gorishki meshzhani! Gotovo je de vas Marija posebno ljubi! Ona vas klizhe is verh gore, de is ljubeshni do nje, teskho pot na S. Goro nastopite in tud dokonzhate. She vézh vam povem, ona je vasha liubeshniva mati, pa tud vi ste nje preljubi otrozhizhi! V' ponishnosti lte volno prenesli, kader je bla ta S. Zerkev poderta, pa komej vam je malo upanja safvetilo, ste jo spet vnovizh issidali, in s' obilnim darovim obo-

gatili; in jo sŕe smiram objiskujete. Velika zhaŕt sa vse meŕzhane, take nima vsako meŕto v' naŕhimo ŕhrokimu zefarŕtva. Oberrnite ŕe torej k' nebu in ŕahvalite bogá sa to prijeto dobroto. Bodite pa tudi hvaleshni in vselej sveŕti flushabniki miloŕtnih zefarjev od Avŕtrie, ki ŕo vaŕhe poboshne ŕhelje in ponishne proŕhne takó radi uŕliŕhali!!

Pa tud vi poboshni prebivavzi krajnske, koroŕhke in ŕtejerŕke deshelje! In kar vaŕ je ŕlovenskiga jesika okolj Terŕta in v' Iŕtrii, kterem ta kratki popiŕ v' roke podam, nekar ne posabite, de ŕo vaŕhi predniki v' poprejŕhnih letih pagoŕto na S. Goro hodili, ŕe na temu boshjimu kraju ŕvojih grehov zhiŕto ŕpovedat, in ŕe ŕ' ŕpokornim duham Materi boshji perporozhit. Pa tud ŕo oni miloŕt bres ŕhte-vila, in v' nar vezhkih potrebah, ŕliŕkih in bolesnih gotovo pomozh ŕadobili. To naj vam bo v' podbudo, de bote po iŕgledu vaŕhkih prednikov pogosto k' materi boshji, in naŕhina S. Goro hodili, in tamgor molili, de bi nam vsim ŕkupej Bog dolgo in frezhno ŕhivlenje ino nasadne, tud frezhno ŕmert podeliti hotel. Amen.

OPOMIN.

Letà kratka Povešt je ispisana is bukev P. Gasperja Pasconi is reda S. Franziskha: *Od pozhetka zerkve in klofhtra na S. Gori*, ktere so ble v' létu 1746. v' Benedkah natifnene. On je pa te sgodovine nekej is klofhterfkiga pismo-hranishha, nekej pa is dvojih starejsih bukev vsel. Perve bukve so od eniga franziskanerja, P. Glavinich s' imenam. Od sazhetka Bosniaufke-hrovafhke Provinzje » posebno v' rasdelku « od klofhtra na S. Gori. Druge bukve pak, kterih se je flushil, so od Jakoba Ischia vishi-mafhnika v' Palmi, kter je sgodovine Gorishke Grafije popisal. Obedvoje bukve so ble v' Vidmi, perve léta 1648. in druge léta 1684. natifnene.

MEMORANDUM

The first section of the report deals with the general
 situation of the country and the progress of the
 various departments. It is found that the
 administration has been successful in
 maintaining the peace and order of the
 country. The revenue has increased
 and the public works have been
 carried out with efficiency. The
 military and naval forces are
 well equipped and ready for
 service. The education system
 has been improved and the
 health services are being
 extended to all parts of the
 country. The foreign relations
 have been friendly and the
 country has maintained its
 independence and sovereignty.

